

О.Березюк, В.Смоляр. Шляхи модернізації освітньої системи України // Тенденції модернізації національних освітніх систем: збірник наукових праць / за ред. О.С. Березюк, О.М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 158 с.

*О. С. Березюк,
канд. пед. наук, професор
Віра Смоляр,
студентка ННІ філології та журналістики
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Модернізація освіти – це важливий крок на шляху до соціального, політичного і економічного розвитку України. Саме тому важливо оновлювати систему освіти відповідно до вимог сьогодення, потреб сучасного суспільства і розвитку модерної особистості у ньому. Крім того, розвиток і модернізація освіти має бути пріоритетним напрямком роботи у державі, адже освіта є фундаментом успішного процвітання усієї країни. І від того, чи можемо ми забезпечити належний розвиток освіти, залежить відповідь майже на всі інші життєво важливі виклики сучасності й майбутнього.

Тому освіта є одним з найважливіших чинників національного розвитку й запорукою національної безпеки. Її всебічна підтримка, розвиток та модернізація – це головне завдання української держави.

В умовах сучасного розвитку людства, невід’ємною частиною життя якого є новітні інформаційно-комп’ютерні технології, не використовувати усіх досягнень техніки та науки, на мою думку, не можна. Сучасна система освіти має базуватися саме на рівні розвитку особистості, на тому, що сьогодні є зручним та звичним для суспільства. Під час навчання сьогодні має формуватися особистість з інноваційним типом мислення, здатна до постійного самовдосконалення і миттєвої та успішної реакції на постійні, стрімкі зміни, які відбуваються у світі. Держава, в свою чергу, має робити все для того, щоб забезпечити усім громадянам України доступ до якісної освіти, в тому числі за допомогою використання новітніх технологій.

Тому потрібно активно впроваджувати інформаційно-комп’ютерні технології, Інтернет-ресурси у навчально-виховний процес. Варто буквально «йти в ногу» з часом та організовувати навчально-виховний процес за допомогою таких засобів, які зручні та цікаві учням, студентам. При цьому втілення нових інформаційних технологій, наприклад, в шкільну практику вимагає від керівників шкіл не тільки знання можливостей комп’ютерних

засобів і потенційних можливостей програмного забезпечення, але й можливих наслідків їх впливу на людський організм, знання питань безпеки під час роботи з інформаційною технікою, технічних засобів, які мають якийсь ризик радіаційної небезпеки [1, с. 101].

Але на сьогодні Інтернет як засіб модернізації системи освіти вже готовий до використання. Необхідно лише приділити більше уваги використанню потенціалу цього ресурсу інформації та працювати над його вдосконаленням (наприклад, зменшити ризик потрапляння до мережі неперевіреної інформації).

До того ж Україна сьогодні, як і низка інших держав пострадянського простору, є, свого роду, на перехідному етапі у розвитку не лише системи освіти, а й інших важливих аспектів державної політики.

Влучно зазначив Примуш Микола Васильович [4], що останнім часом світі спостерігається глобальна кризи освіти. Вказується, зокрема, на такі ознаки цієї кризи:

- розрив між освітою та культурою;
- відставання освіти від науки;
- збереження дисфункцій сучасних освітянських систем, що обумовлює зниження якості освіти;
- послаблення впливу освіти на соціалізацію молоді;
- зростаюча диспропорція між потенціями людської культури, досягненнями суспільства і культури мас;
- низький коефіцієнт корисної дії використання людством своїх могутніх ресурсів, наукових відкриттів, нових технологій, інформаційних систем.

Відзначається також, що й Україна не запобігла освітянській кризі, наслідуючи як набутки й досягнення, так й невирішені проблеми й суперечності радянської системи навчання і виховання.

І тому перш за все варто прискорити запровадження європейських стандартів в освітній системі України, що безумовно сприятиме її модернізації. Але важливо при цьому не втратити найкращих власних традицій. І, власне, Болонський процес – це один з основних та найважливіших напрямків інтеграції нашої держави до європейської спільноти.

Основні цілі Болонського процесу зводяться до наступного:

- побудова Європейського простору вищої освіти як передумови розвитку мобільності громадян з можливістю їх працевлаштування;
- посилення міжнародної конкурентоспроможності як національних, так і в цілому Європейської систем вищої освіти;
- досягнення більшої сумісності та порівнянності систем вищої освіти;

- формування та зміцнення інтелектуального, культурного, соціального та науково-технічного потенціалу окремих країн та Європи у цілому;
- підвищення визначальної ролі університетів у розвитку національних та Європейських культурних цінностей;
- змагання з іншими системами вищої освіти за студентів, вплив, гроші та престиж [2, с. 7].

Варто розуміти, що Болонські вимоги – це не уніфікація вищої освіти в Європі, а широкий доступ до багатоманітності освітніх і культурних надбань різних країн [2, с.8].

Крім того, освітянська криза в Україні, стверджує Примуш М. В.[4], була зумовлена не тільки глобальними, а й деякими національними факторами. Серед національних факторів зазначено, на мою думку, найважливіший, а саме – залишковий принцип фінансування освіти і культури.

Сьогодні в Україні розвиток системи освіти не є першочерговим питанням. І це стає значною перепорою на шляху модернізації освіти у нашій державі. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки [3] виділено окремих розділ щодо питання фінансового та матеріально-технічного забезпечення системи освіти. Але, на жаль, ми спостерігаємо невідповідність тексту даного програмного документу діям державних діячів.

Це ж стосується і висвітлених у Національній стратегії проблем розвитку освіти. Серед зазначених проблем актуальними є такі, як-от:

- недостатня відповідність освітніх послуг вимогам суспільства, запитам особистості, потребам ринку;
- обмеженість доступу до якісної освіти окремих категорій населення;
- зниження суспільної моралі, духовності, культури поведінки частини учнівської та студентської молоді;
- недостатній рівень соціально-правового захисту учасників навчально-виховного процесу, відсутність цілісної системи соціально-економічних стимулів у педагогічних і науково-педагогічних працівників, невисокий рівень заробітної плати таких працівників;
- низький рівень фінансово-економічного, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення навчальних закладів;
- слабка мотивація суспільства та бізнесу до інвестування освіти;
- наявність у системі освіти фактів неефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів, нецільового використання приміщень навчальних закладів;
- відсутність системи мотивацій і стимулювання інноваційної діяльності в системі освіти, нівелювання ризиків у зазначеній діяльності тощо.

Можливо, варто було б починати оновлення системи освіти саме з

усунення низки вже відомих проблем, намагаючись подолати усі труднощі, які заважають реалізації цілей Національної стратегії.

Українська нація вважається однією з найосвіченіших. І ми маємо зробити все для того, щоб не просто залишатися такими, а й ставати кращими. Отже модернізація системи освіти, а саме її першочергове фінансування, активне запровадження в освітню систему новітніх інформаційно-комп'ютерних технологій, інтеграція системи освіти до європейського освітнього простору –закономірні умови розвитку української держави та нації, які зумовлені глобальним характером сучасної освіти в умовах становлення інформаційного суспільства та стрімкого підвищення вимог до якості освіти. Але при всьому варто орієнтуватися на особистість та її всебічний розвиток у ході навчально-виховного процесу.

Необхідно сприймати модернізацію системи освіти та її безпосередній зв'язок ізсучасними потребами та вимогами суспільства як необхідність, яка вимагає запровадження особливої політики, підтримки держави та громадськості, використання усіх можливих досягнень людства у сферах науки та технологій, експериментів та особливої уваги.

Література

1. Васильєва Г. І., Досенко Г.П. Інформаційно-комп'ютерні технології в освіті: шляхи реалізації / Г. І. Васильєва, Г. П. Досенко // Інформаційні технології в освіті: Збірник наукових праць. Випуск 2. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2008. – С. 99-105
2. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В.Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. – К., 2004. – 24 с.
3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки
4. Примуш М. В. Загальна соціологія. Навчальний посібник // М. В.Примуш – К. : Професіонал, 2004. - 590 с.